

Nr 158.

Av herr **Sterne**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag i fråga om möjliggörande av avsöndringar från utarrenderad kronojord för bildande av egna hem under löpande arrendetid.

Avsöndringen av smålägenheter å statens jordbruksdomäner är för närvarande bunden vid de tider, då löpande arrendetid utgår, detta gällande såväl de utarrenderade egendomar, vilka utan riksdagens hörande få försäljas i lotter för bildandet av egna hem, som ock de, vilka å annan dylik egendom lämpligen kunna användas för egna hems bildning efter riksdagens prövning.

Då emellertid den ganska långa arrendetiden av i regel tjugu år, som användes för kronans arrendatorer, lägger hinder i vägen för att under dessa perioder framkomma med avsöndringsförslag till förberörda ändamål, synes det undertecknad, som om något borde göras för undanröjandet av detta hinder.

Statsmakternas intresse för småbrukets höjande och jordens rationella utnyttjande i allmänhet har på senare år varit i glädjande tillväxt, och därför är det beklagligt, om formella hänsyn skola omöjliggöra en utveckling, som statsmakterna på allt sätt vilja främja.

Givetvis har en arrendator rätt att fordra trygghet för sina intressen, men lika så väl som för närvarande skyldighet för kronoarrendator föreligger att under arrendetiden för visst allmänt ändamål avstå arrendejord mot ett skäligt vederlag, så torde ej heller en bestämmelse i kontrakten om rätt till avsöndringar för egnahemsbildningar, då synnerliga skäl för dylika föreligga och sådant lämpligen låter sig göra utan men för egendomens skötsel eller behöriga drift, verka avskräckande. Minskningen i areal, genom under arrendetiden verkställd avsöndring, fordrar givetvis en proportionerlig nedsättning i arrendesumman.

Nybildningar av jordbruksegnahem synas mig vara ett så allmänt statsintresse, att detta väl motiverar en klausul i kronoarrendatorernas

kontrakt om skyldighet att under arrendetiden avstå lämplig mark för dylikt ändamål. Om detta låter säga sig i allmänhet, så framträder behovet av en dylik förändring i grunderna för kronodomänernas utarrendering i synnerhet, då, genom något föregående förbiseende eller annat begånget fel, gamla innehavare av jordbrukslägenheter på kronomark blivit förbigångna med hembuds rätt på sin brukade torva, då en arrendeperiod utgått. Sådana exempel saknas tyvärr ej. Särskilt under sådana förhållanden synes det hårt, att en rättelse av ett begånget miss tag i rättvisans och landets intresse ej kan vidtagas på en cirka tjugu års tid. Detta kanske till obotlig skada för de jordbruksarbetare, som nedlagt ett helt livs tungt arbete i den svenska jorden under den framtidsförhoppningen att en gång få en självständig jordbrukares ställning och slippa den mer eller mindre ofria ställningen som torpare under en större arrendator.

Det är från dessa utgångspunkter som jag vågar hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till sådana ändrade grunder för utarrenderandet av kronans jordbruksdomäner och i grunderna för upplåtandet av egnahemslägenheter, att avsöndringar från kronojord i och för egnahems bildning kunna, därest synnerliga skäl därtill föreligga, verkställas även under löpande arrendetid.

Stockholm den 26 januari 1918.

Axel Sterne.
